

MOOS-BJERRE

Det faglige Udvalg for Handelsuddannelser

Kortlægning af fremtidige kompetencebehov i relation til den grønne omstilling på erhvervsuddannelserne inden for handel – fase 2.

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

Moos-Bjerre A/S i samarbejde med Teknologisk Institut november 2022

Indholdsfortegnelse

Indhold

1 Indledning og læsevejledning

2 Konklusioner

3 Analyseresultater

3.1 Spørgeskemaundersøgelse blandt hovedforløbsskoler

3.2 Fokusgrupper med udvalgte hovedforløbsskoler

Indledning og læsevejledning

Baggrund og formål med undersøgelsen

Den grønne omstilling i private og offentlige virksomheder medfører omstilling af arbejdsopgaver og stiller nye krav til medarbejderkompetencer. Det faglige Udvalg for Handelsuddannelser har på den baggrund igangsat nærværende undersøgelse, der har til formål at identificere kompetencebehov, udfordringer samt mulige løsninger og tilpasninger af handelsuddannelsen i relation til den grønne omstilling.

Undersøgelsen afdækker både virksomhedernes (fase 1), aktører på hovedforløbsskolerne (fase 2) samt lærepladsernes perspektiv (fase 3) for at få det mest helstøbte og detaljerede billede af, hvilke kompetencer, arbejdsopgaver og jobfunktioner, der kan understøtte den grønne omstilling.

I den samlede kortlægning afdækkes følgende:

1. Hvilke indsatser virksomheder arbejder med eller forventer at komme til at arbejde med i fremtiden knyttet til den grønne omstilling
2. De erfaringer og udfordringer aktørerne ser i forhold til et større fokus på den grønne omstilling hele vejen igennem handelsuddannelsens hovedforløb. Herunder muligheder og udfordringer.
3. Udfordringer på lærepladserne og muligheder for justeringer og udvikling af handelsuddannelsen i forhold til et mere grønt og klimaorienteret indhold, der er rettet mod den grønne omstilling i virksomhederne.

Læsevejledning

I denne rapport fremstilles anden fase af den samlede undersøgelse. Det vil sige, at nærværende rapport udelukkende tager udgangspunkt i hovedforløbsskolerne perspektiv på handelsuddannelsen.

- Først præsenteres de tværgående konklusioner fra både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgrupperne med hovedforløbsskolerne.
- Herefter præsenteres analyseresultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen med hovedforløbsskolerne.
- Afslutningsvis præsenteres analyseresultaterne fra fokusgrupperne med udvalgte hovedforløbsskoler.

1

Spørgeskema

2

Fokusgrupper

An aerial photograph of a port area. In the foreground, there are several large stacks of colorful shipping containers in shades of red, blue, green, and yellow. To the left, a building with a bright blue roof is visible. The background shows a body of water and a road with some vehicles. The text '2. Konklusioner' is overlaid in the center of the image.

2. Konklusioner

Konklusioner - Handel

1

Hovedforløbsskolerne har et stort fokus på inkorporering af grøn omstilling

- 72 pct. af adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at de på nuværende tidspunkt i høj til nogen grad har fokus på inkorporere grøn omstilling i deres uddannelsesforløb. Hovedforløbsskolerne har særligt fokus på at inkorporere grøn omstilling i undervisningen ved hjælp af konkrete og relaterbare cases for eleverne.

2

Virksomheder er den klart vigtigste inspiration/sparringspartner i arbejdet med den grønne omstilling

- 64 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver virksomhederne som den vigtigste inspiration/sparringspartnere i deres arbejde med grøn omstilling. I forlængelse heraf fortæller alle hovedforløbsskolerne, at om end de ser virksomhederne, som den største inspirationskilde og samarbejdspartner, så ønsker de sig i fremtiden endnu mere inspiration og tættere samarbejde med virksomhederne, end de har i dag.

3

Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere kompetenceområder og -mål ift. grøn omstilling

- 45 pct. vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens nuværende kompetenceområder og/eller -mål. I fokusgruppeinterviewene nævner alle hovedforløbsskoler, at justering af kompetenceområder og -mål er nødvendigt for at sikre ensretning af arbejdet med grøn omstilling på uddannelsen.

4

Grøn omstilling er i overvejende grad integreret i undervisningen

- 55 pct. angiver, at den grønne omstilling primært er integreret i undervisningen som integrerede dele, men foregår enkelte gange som separate aktiviteter. 36 pct. angiver, at den er fuldt integreret. I forlængelse heraf fortæller størstedelen af underviserne, at de oplever, at grøn omstilling implementeres bedst i undervisningen, som en integreret del sammen med andet handelsfagligt indhold. På den måde tydeliggøres det overfor eleverne, hvordan grøn omstilling har relevans i forhold til deres kompetencer.

5

Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere uddannelsens fag ift. grøn omstilling

- 45 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag. I fokusgruppeinterviewene fortæller størstedelen af underviserne, at de ligeledes oplever, at uddannelsens fag bør justeres ift. grøn omstilling.

6

Undervisningens tilrettelæggelse giver forskellige muligheder for tilegnelse af færdigheder

- Lettest ved verdensmålenes kobling til bæredygtighed og grøn omstilling, cirkulær økonomi, branchespecifik viden samt generel viden. Sværest ved beskatning og afgifter og ikke finansielle data- og totalomkostninger.

Konklusioner - Handel

7

Få obligatoriske og/eller valgfrie uddannelsesspecifikke fag fungerer særligt godt ift. grøn omstilling

8

Næsten alle hovedforløbsskolerne forventer at kunne foretage et markant ryk frem mod 2025

9

Underviserne vurderes til at have viljen og i lidt mindre grad evnerne til at øge fokus på grøn omstilling

10

Eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen

11

Uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling tilrettelægges i i stor grad med virksomheder

12

Lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling

➤ Selvom få uddannelsesspecifikke fag vurderes at fungere godt ift. grøn omstilling, synes hovedforløbsskolerne, at grøn omstilling bør implementeres bredt på uddannelsen og indgå i alle fag.

➤ 82 pct. forventer i meget høj til nogen grad at kunne foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025. I fremtiden forestiller hovedforløbsskolerne sig, at grøn omstilling er en del af de kompetenceområder- og mål, der undervises i, samt at det indgår som et helhedsorienteret fokus på tværs af uddannelsen.

➤ Alle hovedforløbsskoler vurderer underviserne til i meget høj til nogen grad at være motiverede til at øge fokus på den grønne omstilling i undervisningen. 73 pct. vurderer at underviserne har færdighederne til det. I fokusgruppeinterviewene lægger alle hovedforløbsskoler vægt på, at der er behov for kompetenceudvikling af underviserne ift. grøn omstilling.

➤ 91 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til nogen grad vurderer, at deres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen. I fokusgruppeinterviewene fortæller hovedforløbsskolerne, at ikke alle elever er lige motiverede for at arbejde med grøn omstilling. Hovedforløbsskolerne lægger her vægt på, at det væsentlige for elevernes motivation er, at det i undervisningen skal være tydeligt, hvordan grøn omstilling relaterer sig til deres fremtidige arbejdsliv.

➤ 63 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler samarbejder i høj til nogen grad med virksomheder i forhold til at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter i forhold til grøn omstilling. I fokusgruppeinterviewene fortæller hovedforløbsskolerne dog, at samarbejdet med virksomhederne om tilrettelæggelsen af uddannelsesaktiviteter er meget varierende. Det skyldes, at hovedforløbsskolerne oplever store forskelle mellem i hvor høj grad virksomhederne arbejder med grøn omstilling. På den måde kan skolerne i høj grad samarbejde med nogle virksomheder, mens de i lavere grad samarbejder med andre om uddannelsesaktiviteter vedrørende grøn omstilling.

➤ 60 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer i høj til nogen grad, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen i forhold til grøn omstilling.

Konklusioner - handel

13

Grøn omstilling er definatorisk abstrakt, hvilket gør det svært at implementere i fag

- Underviserne oplever, at der mangler en definition og begrebsafklaring af, hvad grøn omstilling betyder i konteksten af handelsuddannelsen. For underviserne opleves grøn omstilling på nuværende tidspunkt som et bredt og abstrakt begreb, hvilket gør det sværere at implementere grønne undervisningselementer i undervisningen.

14

Manglende tid til undervisning i grøn omstilling

- Mange undervisere synes, at de mangler tid til at tænke grøn omstilling ind i undervisningen, da der i forvejen er mange andre ting, som eleverne skal undervises i. I forlængelse heraf oplever flere, at det er en barriere, at grøn omstilling ikke er en del af målpindene.

15

Flere skoler vil gerne inspirere virksomhederne til at arbejde mere med grøn omstilling

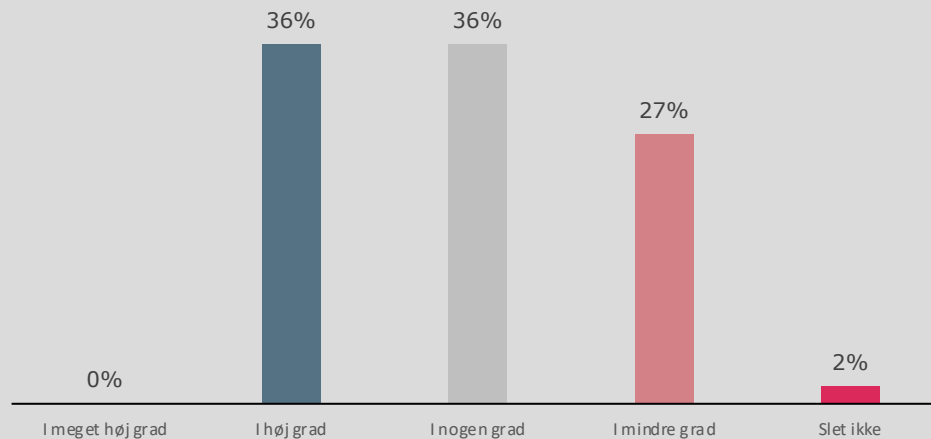
- Flere af hovedforløbsskolerne fortæller, at de gerne vil inspirere virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling. Dette gælder særligt i forhold til de virksomheder, som i lavere grad arbejder med grøn omstilling. I disse virksomheder oplever hovedforløbsskolerne, at der er et potentiale for, at eleverne kan inspirere virksomheden til at arbejde i en mere bæredygtig retning.

Uddannelsens fokus på at inkorporere grøn omstilling

Stort fokus på inkorporering af grøn omstilling

Figuren herunder viser, at 72 pct. af adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at de på nuværende tidspunkt i høj til nogen grad har fokus på inkorporere grøn omstilling i deres uddannelsesforløb. Heraf angiver 36 pct. i høj grad og 36 pct. i nogen grad. Omvendt har 27 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i mindre grad fokus på at inkorporere grøn omstilling i uddannelsesforløbet.

"I hvilken grad har I på nuværende tidspunkt fokus på at inkorporere grøn omstilling i jeres uddannelsesforløb?"
(n=11)

Konkrete tiltag, der er gennemført på skoleforløbene i relation til grøn omstilling

I spørgeskemaets fritekstbesvarelser har de adspurgte hovedforløbsskoler fået mulighed for at angive hvilke konkrete tiltag, der er blevet gennemført på skoleforløbene i relation til grøn omstilling.

Her fremgår det bl.a. at nogle hovedforløbsskoler har lavet en Verdensmålsdag, som er dedikeret til at arbejde med grøn omstilling ud fra en given case. Derudover nævnes eksterne oplæg, specifikke cases og oplæg til fagprøver som eksempler på, hvordan hovedforløbsskolerne har gennemført konkrete tiltag i relation til grøn omstilling.

Inspiration og vigtigste sparringspartnere

Virksomheder er den vigtigste inspiration eller sparringspartner i arbejdet med den grønne omstilling

Af figuren til højre kan det aflæses, at 64 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver virksomhederne som den vigtigste inspiration eller sparringspartnere i deres arbejde med grøn omstilling.

En del af de adspurgte hovedforløbsskoler (45 pct.) angiver, at det er faglige udvalg, der er deres vigtigste inspiration og sparringspartnere.

36 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler angiver at de ser brancheorganisationer, som den vigtigste inspiration eller sparringspartnere i arbejdet med grøn omstilling. 27 pct. vurderer det samme om andre uddannelsessteder og 18 pct. ser myndighederne som deres vigtigste inspiration eller sparringspartner.

I forlængelse angiver 18 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at "Andre" er deres vigtigste inspiration eller sparringspartnere i forbindelse med arbejdet med grøn omstilling. I fritekstbesvarelserne fra surveyen fremgår det, at disse "Andre" bl.a. er Ungdomsbyen eller inspiration fra verdensmaalene.dk

"Hvem vil du pege på som jeres vigtigste inspiration eller sparringspartnere ift. jeres arbejde med grøn omstilling?"
(n=11)

Uddannelsens kompetenceområder og -mål

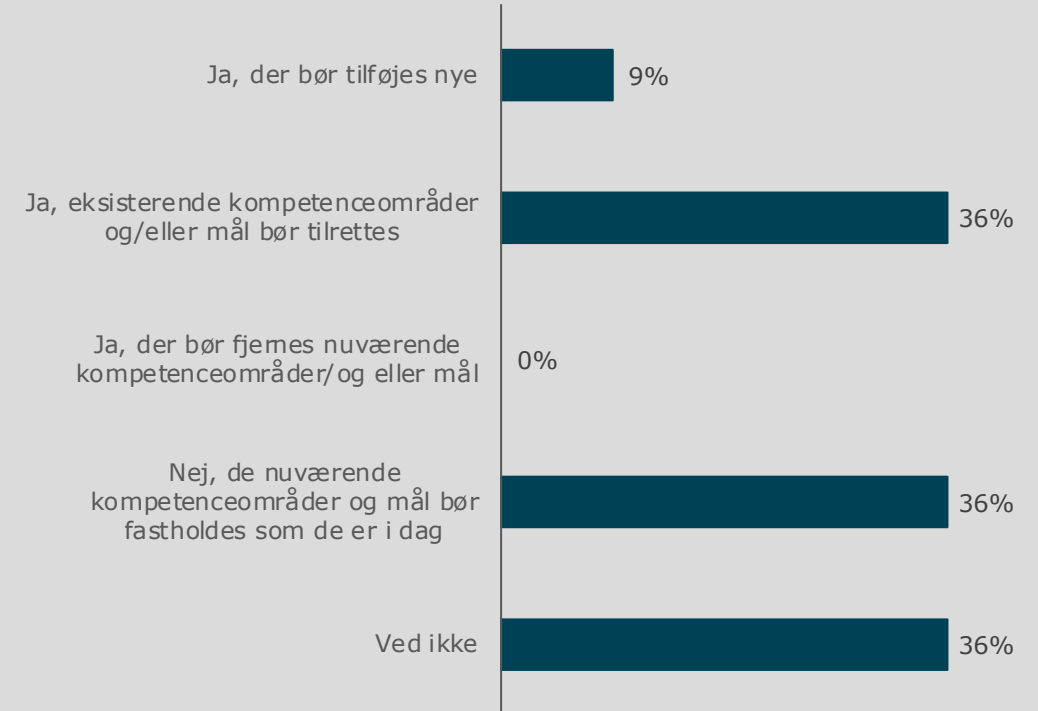
Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere kompetenceområder og -mål ift. grøn omstilling

45 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en justering af uddannelsens nuværende kompetenceområder og/eller -mål. Heraf svarer 36 pct. at de eksisterende kompetenceområder og/eller -mål bør tilrettes og 9 pct. angiver, at der bør tilføjes nye. I fritekstbesvarelserne fremgår det bl.a. at der bør justeres på kompetenceområder- og/eller mål:

"Det giver mening at se på indkøb og logistik i et bæredygtigt perspektiv, ligesom mærkningsordninger som en del af salgsargumenterne er relevant. Inden længe vil de skulle forholde sig til lovgivning om reparation og genanvendelse af produkter. Det skal eleverne vide noget om!"

Omvendt angiver 36 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at de nuværende kompetenceområder og mål bør fastholdes, som de er i dag, og 36 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler har svaret "ved ikke" til spørgsmålet.

"Med det øgede fokus på grøn omstilling for øje, vil du så mene, at uddannelsens nuværende kompetenceområder og/eller -mål bør justeres? (det er muligt at angive flere svar, n=11)

Integrationen af grøn omstilling i undervisningen

Grøn omstilling er integreret i undervisningen

Blandt 36 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler er den grønne omstilling på nuværende tidspunkt integreret i undervisningen som fuldt integrerede dele i den øvrige undervisning.

På 55 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler er den grønne omstilling primært integreret i undervisningen som integrerede dele, men foregår enkelte gange også som separate aktiviteter i den øvrige undervisning.

9 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler har på nuværende tidspunkt primært integreret grøn omstilling som separate aktiviteter, men hvor det enkelte gange også er som led i den øvrige undervisning.

”Hvordan er grøn omstilling på nuværende tidspunkt integreret i jeres undervisning?” (n=11)

- Som fuldt integrerede dele i den øvrige undervisning
- Primært som integrerede dele, men enkelte gange som separate aktiviteter i den øvrige undervisning
- Primært som separate aktiviteter, men enkelte gange som led i den øvrige undervisning
- Som helt separate aktiviteter

Obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag

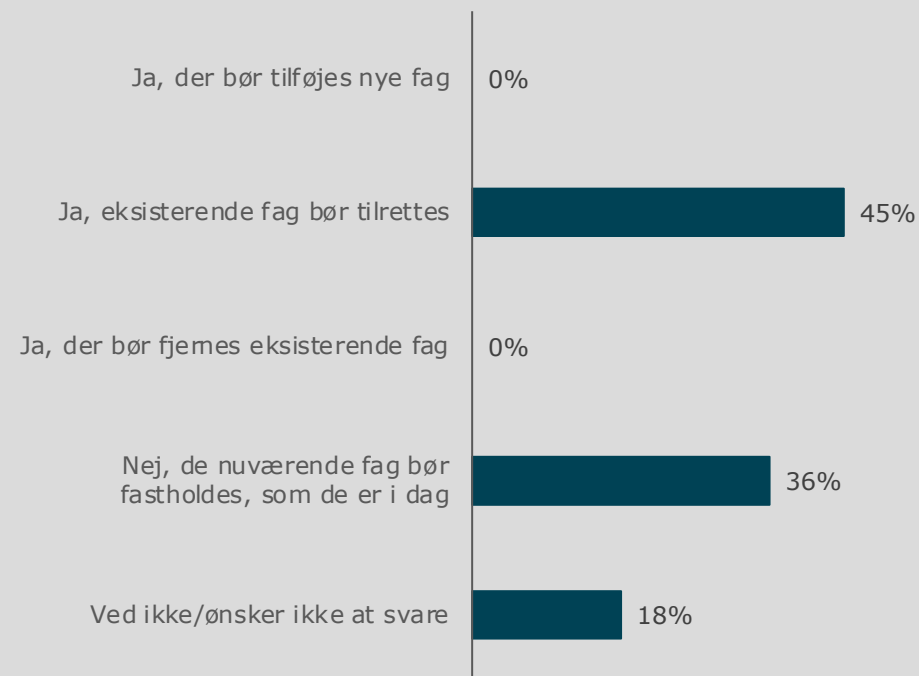
Divergens blandt hovedforløbsskolerne om behovet for at justere uddannelsens fag ift. grøn omstilling

45 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer, at der på grund af det øgede fokus på grøn omstilling bør ske en tilretning af uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag. Fra fritekstbesvarelsene i surveyen fremgår det bl.a., at en af hovedskolerne finder det vigtigt, at den grønne omstilling bliver en mere integreret del af de eksisterende fag:

"Bæredygtighed bør integreres i alle fag, hvor det giver mening."

Omvendt angiver 36 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at de nuværende fag bør fastholdes, som de er i dag og 18 pct. har svaret "ved ikke/ønsker ikke at svare".

"Bør uddannelsens obligatoriske og valgfri uddannelsesspecifikke fag efter din mening justeres – eksempelvis ved, at der tilføjes nye og/eller fjernes eksisterende fag?" (muligt at angive flere svar, n= 11)

Undervisningens tilrettelæggelse ift. færdigheder

Undervisningens tilrettelæggelse giver forskellige muligheder for tilegnelse af færdigheder

Figuren til højre viser, på hvilket niveau hovedforløbsskolerne vurderer, at tilrettelæggelsen af undervisningen muliggør, at eleverne kan opnå en række forskellige kompetencer relateret til grøn omstilling. Jo højere niveauet er, des bedre kompetencer.

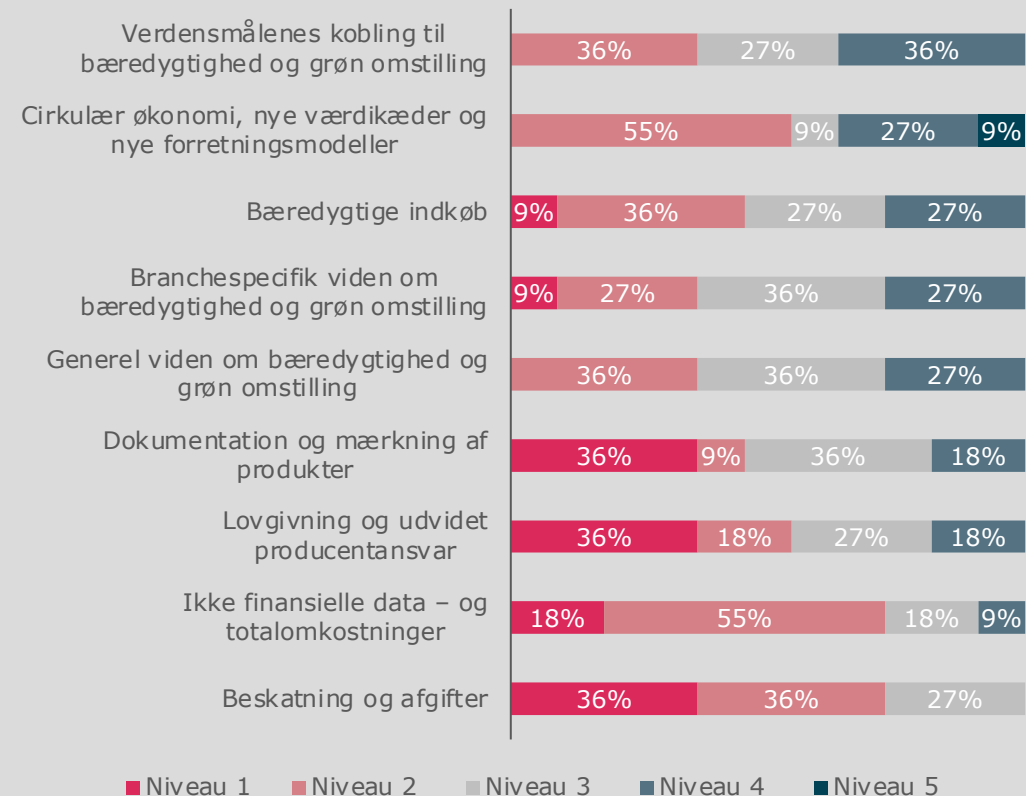
Af figuren kan det aflæses, at hhv. 36 og 27 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler mener, at tilrettelæggelsen af uddannelsen muliggør at eleverne kan tilegne sig kompetencer på niveau 4 og 5 inden for:

- verdensmålenes kobling til bæredygtighed og grøn omstilling,
- cirkulær økonomi, nye værdikæder og nye forretningsmodeller
- bæredygtige indkøb
- branchespecifik viden om bæredygtighed og grøn omstilling
- generel viden om bæredygtighed og grøn omstilling

Ligeledes angiver hhv. 18 og 9 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler at uddannelsens tilrettelæggelse muliggør at eleverne opnår kompetencer på niveau 4 ift.:

- dokumentation og mærkning af produkter
- Lovgivning og udvidet producentansvar
- Ikke finansielle data – og totalomkostninger.

"I hvilken grad mener du, at din institutions tilrettelæggelse af undervisningen på handelsuddannelsen muliggør, at eleverne kan tilegne sig færdigheder inden for:..." (n=11)

Niveau 1 = får intet kendskab.
Niveau 2 = kender til det, men kan ikke anvende det i daglig praksis.
Niveau 3 = kan forstå og anvende kompetencen i daglig praksis.
Niveau 4 = kan beherske kompetencen og er i stand til at analysere inden for området.
Niveau 5 = kan vurdere og forholde sig kritisk til indhold og informationer også i nye sammenhænge.

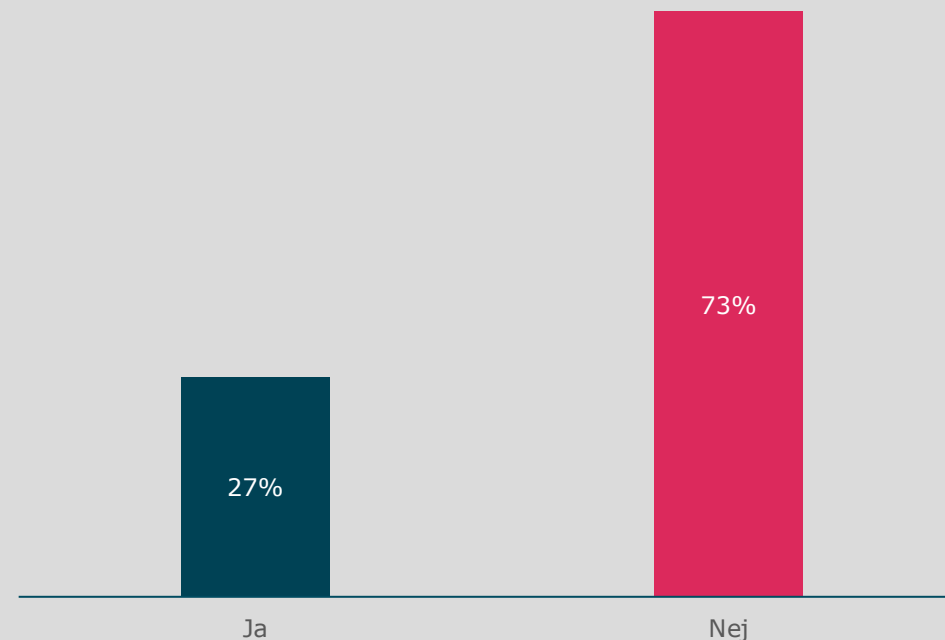
Fag, der understøtter elevernes grønne kompetencer

Få obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag fungerer særligt godt ift. grøn omstilling

Det ses i figuren til højre herfor, at der blandt de adspurgte hovedforløbsskoler er en begrænset oplevelse af, at der er obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling.

Nærmere bestemt svarer 73 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler, at der ikke er nogen obligatoriske eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling. Omvendt svarer 27 pct. at der er fag, der gør dette.

Er der obligatoriske og/eller valgfri uddannelsesspecifikke fag, der fungerer særligt godt i forhold til at understøtte eleverne i kompetencer inden for grøn omstilling? (n=11)

Grøn omstilling i undervisningen frem mod 2025

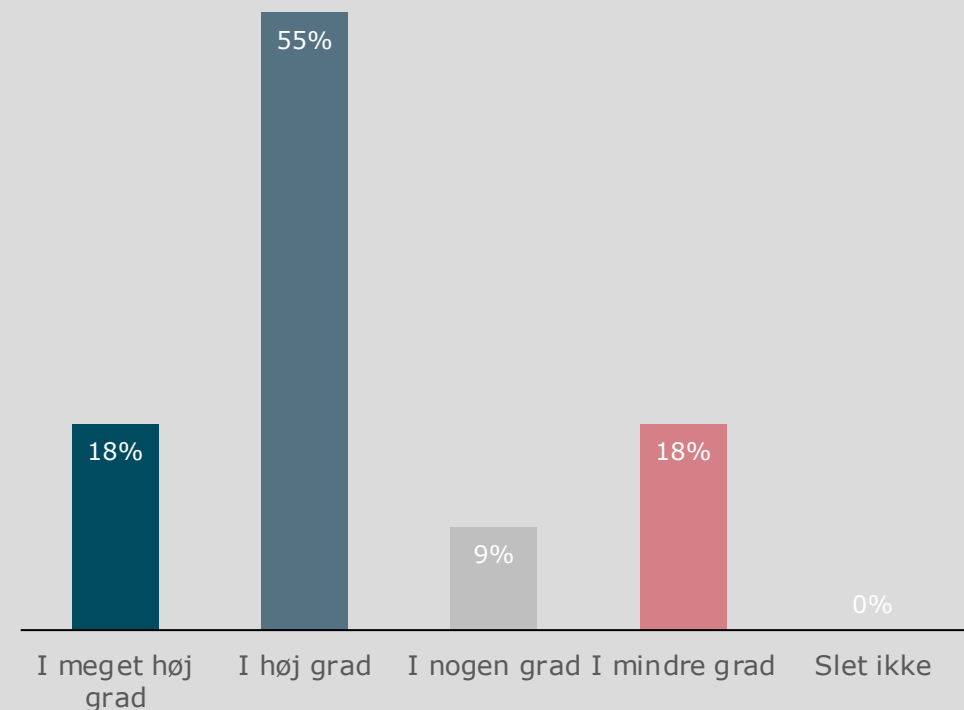
Næsten alle hovedforløbsskolerne forventer at kunne foretage et markant ryk frem mod 2025

Figuren til højre viser, at 82 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i meget høj til nogen grad forventer at kunne foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025. Heraf angiver 18 pct. i meget høj grad, 55 pct. i høj grad og 9 pct. i nogen grad.

Blandt de hovedforløbsskoler, der i høj eller meget høj grad har angivet at de forventer at kunne foretage et markant ryk frem mod 2025, angiver hovedforløbsskolerne bl.a. at de forventer at kunne lave et markant ryk ved at underviserne får de relevante kompetencer, at bæredygtighed bliver et element i alle fag samt ved det øgede fokus på bæredygtighed i samfundet.

Cirka hver femte (18 pct.) af de adspurgte hovedforløbsskole forventer i mindre grad at kunne foretage et markant ryk ift. at øge fokus på den grønne omstilling.

"I hvilken grad forventer I, at det er muligt at foretage et markant ryk ift. at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen på skoleforløbene inden 2025?" (n=11)

Undervisernes kompetencer og motivation

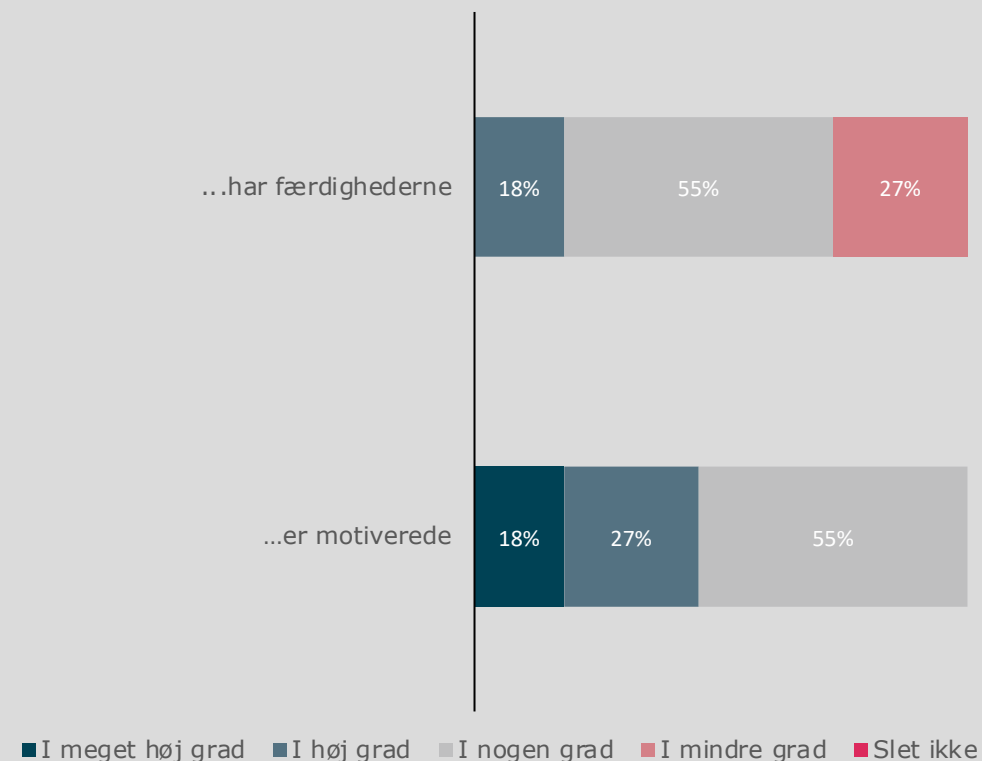
Underviserne vurderes til at have viljen og i mindre grad evnerne til at øge fokus på grøn omstilling

Figuren til højre viser, at 73 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til noget grad vurderer, at underviserne har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen. Heraf angiver 18 pct. i høj grad og 55 pct. i nogen grad, at underviserne har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen. 27 pct. vurderer at underviserne i mindre grad eller slet ikke har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen.

Blandt de respondenter, der har svaret, at underviserne i mindre grad eller slet ikke har færdighederne til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen peges der på, at de manglende færdigheder især gør sig gældende i forhold til bæredygtige indkøb, dokumentation og mærkning af produkter samt verdensmålenes kobling til kobling til bæredygtighed og grøn omstilling.

Figuren til højre viser yderligere, at alle af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer underviserne til i meget høj til nogen grad at være motiverede til at øge fokus på den grønne omstilling i undervisningen.

"I hvor høj grad vil du vurdere, at jeres undervisere... til at øge fokus på grøn omstilling i undervisningen?" (n=11)

Elevernes motivation til øget fokus på grøn omstilling

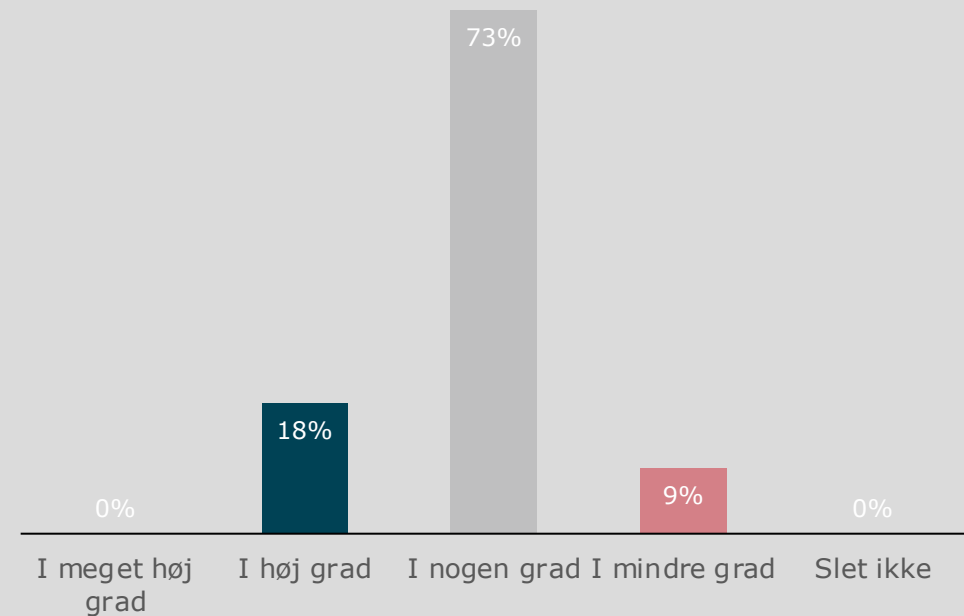
Eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen

Det kan aflæses i figuren til højre, at 91 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til nogen grad vurderer, at deres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen. Heraf angiver 18 pct. i høj grad og 73 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler vurderer i nogen grad, at eleverne er motiverede til mere fokus på den grønne omstilling.

9 pct. af hovedforløbsskolerne vurderer omvendt, at deres elever i mindre grad er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen.

Blandt de hovedforløbsskoler, der i høj grad har angivet, at eleverne er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen angives generel viden om bæredygtighed og grøn omstilling samt verdensmålenes kobling til bæredygtighed og grøn omstilling, som områder, eleverne især efterlyser et øget fokus på.

I hvor høj grad vil du vurdere, at jeres elever er motiverede til et øget fokus på grøn omstilling i undervisningen? (n=11)

Samarbejde med virksomheder

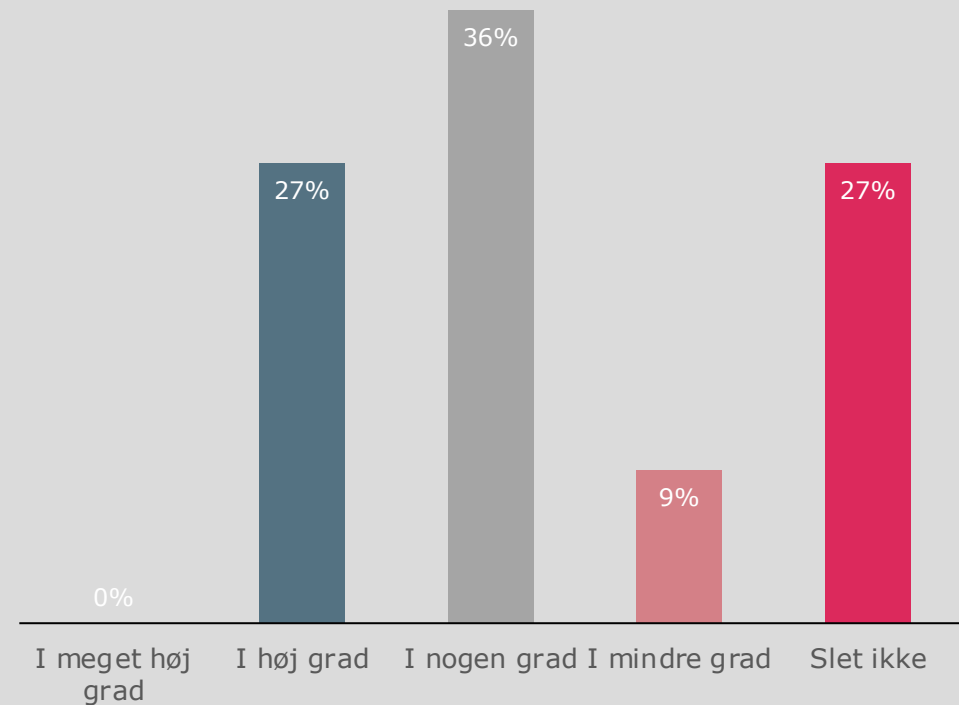
Uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling tilrettelægges i i stor grad med virksomheder

Det kan aflæses af figuren til højre, at 63 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til nogen grad samarbejder med virksomheder i forhold til at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter i forhold til grøn omstilling. Heraf angiver 27 pct. i høj grad og 36 pct. i nogen grad.

I fritekstbesvarelserne nævnes bl.a. virksomhedsbesøg og – oplæg, samt dialog om indholdet i undervisningen som eksempler på, hvordan hovedforløbsskolerne konkret har tilrettelagt uddannelsesaktiviteter i samarbejde med virksomhederne.

9 pct. af hovedforløbsskolerne samarbejder i mindre grad og 27 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler samarbejder slet ikke med virksomheder ift. at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling.

"I hvor høj grad samarbejder i med virksomheder ift. at tilrettelægge uddannelsesaktiviteter ift. grøn omstilling?"
(n=11)

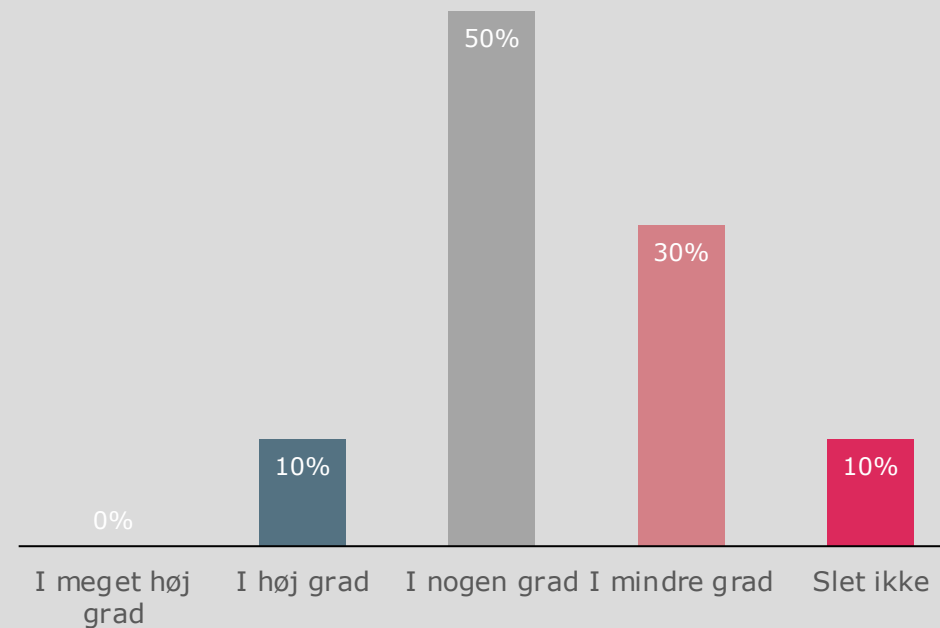
Lærepladsernes varetagelse mht. grøn omstilling

Lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling

Det kan aflæses i figuren til højre, at 60 pct. af de adspurgte hovedforløbsskoler i høj til nogen grad vurderer, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen i forhold til grøn omstilling. Heraf angiver 10 pct. i høj grad og 50 pct. i nogen grad.

30 pct. angiver i mindre grad, at lærepladserne er klædt på til det, og 10 pct. angiver, at lærepladserne slet ikke er klædt på til at varetage deres del af undervisningen mht. grøn omstilling.

"I hvor høj grad vil du vurdere, at lærepladserne er klædt på til at varetage deres del af uddannelsen mht. grøn omstilling?" (n=11)

3.2 Fokusgrupper

Baggrund for fokusgrupper

På de kommende sider vil indsigterne fra de 12 gennemførte fokusgruppeinterviews med de udvalgte hovedforløbsskoler blive udfoldet. De gennemførte fokusgruppeinterviews har alle taget udgangspunkt i den enkelte hovedforløbsskole, hvorfor en del af læringer går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser.

I denne rapport vil der endvidere blive fokuseret på de indsigter og læringer, som særligt er kommet til udtryk i relation til handelsuddannelsen. Handelsuddannelsen var repræsenteret i 7 af de 12 gennemførte fokusgruppeinterviews, hvorfor de uddannelsesspecifikke indsigter og læringer er forbundet med en stor grad af robusthed.

Overordnet baggrund

Til alle fokusgruppeinterview har der været en uddannelsesleder, samt mindst én underviser for hver af de merkantile uddannelser, som skolen udbyder, til stede. Hvert fokusgruppeinterview har haft en varighed på 2 timer og omhandlet følgende temaer:

- 1) nuværende initiativer og aktiviteter i forhold til grøn omstilling
- 2) implementering af grøn omstilling i undervisningen
- 3) barrierer for arbejdet med grøn omstilling
- 4) samarbejdet med virksomheder
- 5) grøn omstilling i fremtiden. De kommende sider vil tage udgangspunkt i disse fem temaer med beskrivelser for hvert tema.

Udvælgelseskriterier for deltagelse i fokusgruppeinterview

De 12 hovedforløbsskoler er blevet udvalgt til fokusgruppeinterview på baggrund af følgende fire kriterier:

1. At skolen har svaret, at der arbejdes med grøn omstilling i meget høj grad eller i høj grad. Dette ud fra en tese om, at disse skoler ville kunne bidrage med flest erfaringer og indsigter i interviewene.
2. At alle tre merkantile uddannelser skulle ligeligt repræsenteres og afdækkes. Der har derfor været fokus på at rekruttere skoler, som udbyder alle tre uddannelser. Det har dog ikke været fuldstændig muligt, hvorfor enkelte af de udvalgte skoler ikke udbyder alle tre uddannelser.
3. At der både indgår verdensmålsskoler og "almindelige" skoler i undersøgelsen. På denne måde er der sikret bred afdækning af grøn omstilling på tværs af forskellige skoletyper.
4. At både rene handelsskoler samt erhvervsskoler indgår i undersøgelsen, samt skoler af forskellig størrelse. Ligesom ved punkt tre har dette været med til at sikre bred afdækning af grøn omstilling i det samlede indsigter fra fokusgruppeinterviewene går på tværs af forskellige skoletyper og -størrelser.

I forhold til punkt 1 er et væsentligt opmærksomhedspunkt for læsningen af indsigterne fra fokusgruppeinterviewene, at disse er foretaget med skoler, som arbejder i meget høj grad eller høj grad med grøn omstilling. De interviewede skoler er således med stor sandsynlighed længere med arbejdet med grøn omstilling sammenlignet med andre skoler.

Nuværende initiativer på hovedforløbsskolerne

I fokusgruppeinterviewene er uddannelsesledere og undervisere på hovedforløbsskolerne blevet spurgt til, hvilke nuværende initiativer og aktiviteter de har, som relaterer sig til grøn omstilling. Følgende initiativer nævnes på tværs af interviewene:

Brug af videnscentre

De skoler, som er partnerskoler til videnscentre, fortæller, at de i høj grad anvender videnscentrene og de materialer, webinarer med mere, som videnscentrene udarbejder. Omvendt anvender de skoler, som ikke er partnerskoler, ikke videnscentrene. Der er samtidig også en sammenhæng mellem, at de skoler, som er partnerskoler til videnscentrene, i højere grad har inkorporeret grøn omstilling i undervisningen og bredt på skolen.

Verdensmålsskoler – det brede fokus på skolen

På verdensmålsskolerne er grøn omstilling implementeret som et bredt fokus på skolen. Det kommer til udtryk både fysisk på skolerne, men også i undervisningen. Disse skoler har særligt fokus på, at underviserne har grøn omstilling i "baghovedet" og inkorporer det løbende i undervisningen de steder, hvor det er meningsfuldt. Dette gør sig også gældende for enkelte af de skoler, som ikke er verdensmålsskoler, om end det grønne fokus er tydeligst på verdensmålsskolerne.

Fagprøver med grøn omstilling som hovedtema

Rigtigt mange undervisere fortæller, at de opfordrer eleverne til at inkorporere grøn omstilling som en del af deres fagprøve. Ligeledes fortæller flere af underviserne, at eleverne selv foreslår at inkorporere grøn omstilling i deres fagprøve, hvilket for underviserne illustrerer, at eleverne har en interesse for grøn omstilling.

En underviser fortæller, at vedkommende særligt arbejder med grøn omstilling i forhold til fagprøver:

Vi arbejder særligt med det i forhold til fagprøver – hvordan kan der skabes bæredygtige forsyningskæder osv. Det giver sindssygt god mening.

...Underviser

Endelig lægger flere af underviserne vægt på, at fagprøveprisen inspirerer eleverne til at inkorporere grøn omstilling i deres fagprøve.

Nuværende initiativer på hovedforløbsskolerne

Virksomhedsbesøg

Et af de nuværende initiativer i forhold til grøn omstilling, som nogle af skolerne gør brug af, er virksomhedsbesøg. Dette kan både være besøg af virksomheder på skolen, hvor virksomhederne holder et oplæg om deres arbejde med grøn omstilling, eller besøg ude i virksomhederne.

Skolerne fremhæver, at virksomhedsbesøg har flere fordele. For det første er virksomhedsbesøg gode til at konkretisere arbejdet med grøn omstilling overfor eleverne. Dernæst er virksomhedsbesøg rigtig velegnede til at få inspiration til, hvordan man kan arbejde med grøn omstilling som handelsuddannet.

Endelig fremhæver underviserne, at virksomhedsbesøg også bidrager til en tættere dialog mellem skolen og virksomhederne, herunder gør skolen klogere på, hvordan virksomhederne arbejder med grøn omstilling.

En underviser fortæller, hvordan virksomhedsbesøg typisk forløber:

Der kommer nogle fra fx kæderne i virksomhederne og fortæller, hvad den enkelte kæde har i pipeline i forhold til at arbejde med klima. Så skal elever bagefter tænke over, hvordan de vil gå hjem og arbejde med klima i deres kæde og hvordan de profilerer bæredygtighed i egen butik.

...Underviser

Netværksmøder med virksomheder

Som det sidste nuværende initiativ nævner nogle af skolerne, at de gør brug af netværksmøder med virksomhederne. Formålet med disse møder er at få indsigt i virksomhedernes arbejde samt få inspiration til indhold i undervisningen.

Det som skolerne fremhæver som det særligt gode ved netværksmøder, er, ligesom ved virksomhedsbesøg, at det først og fremmest fremmer samarbejdet mellem virksomhederne og skolen og dernæst bidrager det til at konkretisere, hvordan virksomhederne arbejder med grøn omstilling.

En underviser nedenstående om netværksmøder:

Jeg er så heldig at en del af mit arbejde er at gå til netværksmøder, videnscentre osv.. Sidst havde vi om strøm. Der lærte jeg fx, at det gør en forskel at pakke ting, mens strømmen er grøn. Når vi først får bredt det ud, er der mange muligheder.

...Underviser

Implementering af grøn omstilling i undervisningen

Underviserne har fokus på at anvende konkrete og relaterbare cases om grøn omstilling for eleverne

I forhold til implementeringen af grøn omstilling i undervisningen nævner mange af de undervisere, som har implementeret grøn omstilling i undervisningen, at de har fokus på at anvende konkrete og relaterbare cases og eksempler på grøn omstilling for eleverne.

Det vil sige, at underviserne har fokus på, at undervisningens indhold om grøn omstilling skal kunne relateres til handelsuddannelsens øvrige faglige indhold og det, som eleverne arbejder med ude i virksomhederne.

Dette skyldes først og fremmest, at det er væsentligt for underviserne, at der kun implementeres indhold i undervisningen om grøn omstilling, så længe det har relevans for uddannelsens faglige indhold og virksomhederne. Dernæst oplever underviserne, at elevernes forståelse og motivation for arbejdet med grøn omstilling er større, når de kan se det tale ind i deres egen faglighed og fremtidige arbejde.

I forlængelse heraf nævner flere undervisere, at de konkrete eksempler og cases bidrager til, at flere elever har mod på at bringe deres viden om grøn omstilling i spil ude i virksomhederne.

En underviser beskriver, hvordan vedkommende anvender konkrete eksempler fra elevernes hverdag:

Det er vigtigt at gøre bæredygtighed til noget, som vores elever kan forholde sig til. Hvis det skal fange vores elever, må det ikke blive for akademisk – man er nødt til at gøre det konkret og køre det ned på et niveau, hvor eleverne kan følge med. Jeg har gode erfaringer med at tage udgangspunkt i elevernes hverdag fx ved at stille spørgsmål som: "Den bærbar du sidder med – hvilket CO2-aftryk har den?"

...Underviser

En anden underviser fortæller, at vedkommende har god erfaring med at gøre undervisningen i grøn omstilling konkret for eleverne ved at få eleverne til at komme med eksempler fra deres egne virksomheder:

Eleverne kommer med et eksempel fra egen virksomhed i forhold til, hvordan de arbejder med bæredygtighed. Derefter skal eleven så forsøge at lave en løsning til virksomheden. Det kan fx være, at de så laver en økonomisk beregning af tidsforbrug og CO2-udslip eller at de foreslår virksomheden at udvikle en app. Jeg oplever, at mange af eleverne skriver til mig, at det har været fedt.

...Underviser

Implementering af grøn omstilling i undervisningen

Grøn omstilling anvendes som en del af den eksisterende undervisning

Mange af underviserne lægger vægt på, at de har implementeret undervisning om grøn omstilling i den eksisterende undervisning, fremfor som temadage eller uger. På den måde oplever de, at undervisningen i grøn omstilling bliver mest meningsfuld for eleverne. Det skyldes, at eleverne på den måde undervises i grøn omstilling som en naturlig del af faget, fremfor som et ekstra element. Samtidig bidrager denne tilgang til tydeliggørelsen af den relevans, som grøn omstilling har for elevernes fremtidige arbejde.

Nedenfor er der eksempler på fag og emner, som underviserne har implementeret grøn omstilling i på handelsuddannelsen:

Vi arbejder meget konkret med det. Fx i forhold til miljøstyring og standardisering og den generelle forståelse for, hvad er bæredygtighed. Det ligger som en naturlig del af indkøb og logistik. Det forventer arbejdsmarkedet – at det er en integreret del af undervisningen. Det er inkorporeret i undervisningen, så der er ikke deciderede moduler for det.

...Underviser

Handel, indkøb og handelssalg – her taler vi om værdikæder. Og så er der også meget omkring certificeringer – hvilke er relevante for de forskellige industrier? Så det har vi helt klart med inde over, når vi snakker om bæredygtighed.

...Underviser

Flere undervisere fortæller, at det ofte er nemmere at implementere grøn omstilling som en del af den eksisterende undervisning på de hold, hvor alle elever arbejder i samme virksomhed, fremfor hold hvor eleverne arbejder i flere forskellige virksomheder. Det skyldes, at det på de lukkede hold er muligt at dykke ned i meget virksomheds- eller branchespecifikke emner.

En underviser fortæller her om, hvordan vedkommende oplever, at det er lettere at implementere undervisning i grøn omstilling på lukkede fremfor åbne hold:

Når jeg underviser de åbne hold på handel, så er der nogen, som sælger katalyserede dele og andre noget helt andet. Vi bygger det ind i forhold til de forskellige handlingsparametre og konkurrenceparametre. Men det er svært på åbne hold, fordi spændvidden er så stor. Jeg har en stor virksomhed, som sælger frossent kød, og så er der andre, som sidder i meget små virksomheder. Eleverne har også forskellige grad af indflydelse i virksomhederne, men jeg kan ikke påstå, at vi har et specifikt modul, men vi bygger det ind i det hele.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Grøn omstillings definatoriske abstrakthed

Mange undervisere og uddannelsesledere oplever grøn omstilling, som et abstrakt begreb og bredt koncept. Det betyder, at en stor del af underviserne er i tvivl om, hvad grøn omstilling præcist dækker over både på det overordnede plan men også i konteksten af handelsuddannelsen.

I praksis betyder det, at flere oplever et behov for en form for begrebsafklaring af, hvad grøn omstilling betyder og dækker over i forhold til handelsuddannelsen. Dette gælder både for undervisere, som allerede har implementeret undervisningselementer om grøn omstilling og undervisere, som ikke har implementeret grøn omstilling i undervisningen.

For mange hænger en sådan begrebsafklaring sammen med et ønske om en større viden om grøn omstilling for på den måde at føle sig mere rustet til at undervise i det. Flere nævner her, at denne begrebsafklaring af grøn omstilling kan foregå via kompetenceudvikling eller flere og nyere materialer om grøn omstilling i relation til handelsfagligt indhold.

Til højre ses eksempler på udtalelser fra både uddannelsesledere og undervisere, som oplever et behov for en begrebsafklaring af grøn omstilling.

Vi har brug for at være klædt bedre på på det her område – fx gennem kvalificerende uddannelse af en eller anden art. Det der går igen rigtig mange steder er spørgsmålet om, hvad er det egentlig vi snakker om? Hvad er det helt præcist og helt skarpt? Det kan man godt komme i tvivl om. Vi har brug for en eller anden form for begrebsafklaring.

...Uddannelsesleder

Der er lige så stille ved at komme nogle flere bæredygtighedskrav i byggebranchen. Fx om certificeret byggeri. Så det er jeg selvfølgelig opmærksom på at inkorporere. Det er vigtigt for mig at fortælle eleverne, at bæredygtighed ikke bare er et mærke, men noget der har mange facetter. Der er både et socialt, økonomisk og miljømæssigt perspektiv, som vi dykker ned i, når vi begynder at snakke om alle de mærkninger, vi sætter på produkter – hvad betyder de forskellige ting? Bæredygtighed er på nuværende tidspunkt meget bredt at arbejde med.

...Underviser

Jeg er fuldstændig enig i, at der er bøv l med forståelse og begrebsafklaringen. Og så for mig i forhold til at finde ud af, hvad er bæredygtighed i et digitalt handelskoncept? Det er ikke nogen nem opgave. Så igen: Der mangler noget konkret undervisningsmateriale. Der mangler nogle klare definitioner, så det giver mening for os som undervisere at undervise i.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Undervisernes viden og engagement er afgørende for at sætte dagsordenen på skolerne

Flere hovedforløbsskoler fortæller, at det i dag er afgørende for, hvorvidt eleverne undervises i grøn omstilling, om den enkelte underviser har viden og interesse inden for grøn omstilling. Det betyder, at det i praksis på mange af skolerne er forskelligt, i hvor høj grad eleverne undervises i grøn omstilling, da det vil variere fra underviser til underviser.

Skolerne påpeger her, ligesom ved punktet på forrige side, at løsningen først og fremmest ligger i, at underviserne har behov for kompetenceudvikling i forhold til grøn omstilling, således at alle har samme faglige viden. Derudover peger flere på nødvendigheden af, at grøn omstilling inkluderes i målpindene for på den måde at sikre, at alle undervisere implementerer grøn omstilling som en del af undervisningen.

Jeg tror, det er fordi, at jeg selv synes, det er spændende. Det gør det mere attraktivt at tage ejerskab. Men det er jo egentlig en udfordring. Et eller andet sted er der en forventning til alle undervisere, at de selv kan tænke det ind i alle parametre – og det er det der gør det svært – at de selv skal finde en måde at gøre det på. Det er nemt for nogen undervisere at sige, at det er naturligt – det er det ikke for alle, hvis man ikke naturligt interesserer sig for det. Der vil være en masse undervisere, der tænker "det er ikke min opgave at løfte", så de skal helt klart hjælpes mere på vej.

...Uddannelsesleder

Manglende tid til undervisning i grøn omstilling

Når underviserne og uddannelseslederne på hovedforløbs-skolerne spørges til, hvilke barrierer de ser for øget implementering af grøn omstilling i undervisningen, nævner rigtig mange tid.

Mange fortæller, at de mangler tid til at tænke grøn omstilling ind i undervisningen, da der i forvejen er mange andre ting, som eleverne skal undervises i. I forlængelse heraf oplever flere, at det er en barriere, at grøn omstilling ikke er en del af målpindene. Det skyldes, at det betyder, at underviserne selv skal bruge tid på at tænke det ind over undervisningen som et ekstra lag, hvilket kan opleves som uoverskueligt.

En underviser lægger vægt på manglende tid i forhold til de målpinde, som eleverne allerede skal undervises i:

På digital handel er der 10 målpinde, så tiden er knap. Så selvom virksomheden har fokus på det, så har jeg ikke tid til det.

...Underviser

En anden underviser fremhæver, at vedkommende mangler tid til at udtænke nye materialer og gentænke undervisningen:

Jeg mangler tid til udvikling af materialer. Det er svært at finde tid til at sætte sig ned og gentænke materiale og hovedforløb etc.

...Underviser

Barrierer for arbejdet med grøn omstilling

Der er variation i den interesse, som eleverne har for grøn omstilling

Der er stor variation mellem hovedforløbsskolerne i forhold til, hvor stor en interesse de oplever, at eleverne har for at blive undervist i emner, som omhandler grøn omstilling. Nogle skoler oplever, at størstedelen af eleverne har interesse for undervisning i grøn omstilling, mens andre oplever, at det er de færreste af eleverne, som har interesse for og kan se relevansen af at blive undervist i emner inden for grøn omstilling.

Hovedforløbsskolerne har flere forklaringer på, hvorfor de tror, at ikke alle elever interesserer sig for grøn omstilling. Nogle har en opfattelse af, at det kan skyldes elevernes alder, hvor den underliggende tese er, at eleverne ikke forstår nødvendigheden og alvoren af grønne kompetencer endnu. Andre skoler, som ikke er placeret i store byer, lægger vægt på, at det kan skyldes skolens geografiske placering. Her har skolerne en formodning om, at elever bosat i mindre byer, har en mindre interesse for grøn omstilling.

Der er ikke den store klimabekymring blandt eleverne. Der er meget geografi i det. Jeg tror sgu, at klimabekymring hører storbyerne til. Det er min fordom. Men ude hos os er der ikke meget klimabekymring. Der er nærmest nogen, som har en modreaktion, som synes dieselmotorer bliver federe. De kan godt forstå problematikken, men de render ikke til klimademonstration.

...Underviser

En fællesnævner på tværs af alle hovedforløbsskolerne er dog, at alle oplever, at elevernes interesse afhænger af, om de kan se grønne kompetencer som relevante i deres virksomhed.

I forlængelse heraf peger flere undervisere på, at mange elever har et forholdsvis "økonomisk" mindset, hvor der tænkes i profit og optimering, hvilket for nogle til tider kan fremstå som modsætninger til grøn omstilling. To undervisere fra forskellige hovedforløbsskoler fortæller:

Jeg tror, det er meget holdningsbaseret. Men så snart man kan argumentere for, at der også kan være en økonomisk fordel, kan endnu flere se det. Det er den vinkel de altid har – de skal kunne se det i forhold til virksomheden.

...Underviser

Jeg udfordrer dem ofte i forhold til, hvilke slags briller de har på, når de fx spørger "kan det her betale sig?". Der skal de vænne sig til at have nye bæredygtigheds- og ikke kun profitbriller på.

...Underviser

Endelig nævner enkelte undervisere, at det kan være svært at implementere indhold om grøn omstilling på en måde, som ikke er moraliserende overfor elevernes egne holdninger og væremåder. Det er dog en mindre andel af underviserne, som oplever denne barriere.

Samarbejdet med virksomhederne

Samarbejdet er præget af en oplevelse af varierende interesse for grøn omstilling blandt virksomhederne

Når hovedforløbsskolerne spørges ind til deres samarbejde med virksomhederne i forhold til grøn omstilling, nævner alle skoler, at de oplever en stor variation i interessen for grøn omstilling blandt virksomhederne. Helt konkret oplever størstedelen af skolerne, at mange af virksomhederne arbejder i lav grad med grøn omstilling, mens det er et fåtal af virksomhederne, som har en mellem eller stor interesse for grøn omstilling. Det betyder derfor, at hovedforløbsskolerne ikke i særlig høj grad samarbejder med virksomhederne om implementering af indhold vedrørende grøn omstilling i undervisningen.

Hovedforløbsskolerne begrundes det, at mange af virksomhederne i lav grad har fokus på grøn omstilling med, at virksomhederne først og fremmest har fokus på drift og profit.

En underviser fortæller her om, at vedkommende ikke oplever, at grøn omstilling er et fokuspunkt blandt virksomhederne:

Noget af det jeg synes er interessant, det er det her med at være en god samarbejdspartner for virksomhederne. Mange af vores elever kommer fra små eller mellemstore virksomheder. Mange af dem har måske ikke så meget fokus på grøn omstilling udover lavpraktiske ting som affaldssortering. Mange virksomheder synes jo kun, grøn omstilling er interessant, hvis det er noget kunderne efterspørger. Der synes vi, at vi oplever en meget smal opfattelse af, hvad grøn omstilling er.

...Underviser

I forlængelse heraf lægger flere undervisere vægt på, at oplevelsen af en varierende interesse for grøn omstilling blandt virksomhederne kan gøre det svært at implementere indhold om grøn omstilling i undervisningen.

Variation i hvorvidt skolerne bliver inspireret af virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling

I forlængelse af forrige punkt fortæller flere af hovedforløbs-skolerne, at de i varierende grad bliver inspireret af virksomhederne i forhold til arbejdet med grøn omstilling. Dette hænger således sammen med forrige punkt ved, at det, naturligt nok, er de virksomheder, som arbejder med grøn omstilling, som skolerne inspireres af. Omvendt inspireres skolerne i lavere grad af de virksomheder, der i lav grad arbejder med grøn omstilling.

Trods ovenstående lægger alle hovedforløbsskoler dog vægt på, at virksomhederne generelt er skolernes største og vigtigste kilde til inspiration samt samarbejdspartner. Det vil sige, at på trods af variationen i, hvor langt virksomhederne er med arbejdet med grøn omstilling, så lader hovedforløbsskolerne sig inspirere i så høj grad, som det er muligt.

Samarbejdet med virksomhederne

Flere skoler vil gerne inspirere virksomhederne til at arbejde mere med grøn omstilling

Flere af hovedforløbsskolerne fortæller, at de gerne vil inspirere virksomhederne til arbejdet med grøn omstilling. Dette gælder særligt i forhold til de virksomheder, som i lavere grad arbejder med grøn omstilling. I disse virksomheder oplever hovedforløbsskolerne, at der er et potentiale for, at eleverne kan inspirere virksomheden til at arbejde i en mere bæredygtig retning. En underviser fortæller:

For mange virksomheder er grøn omstilling noget, som virksomhederne har holdt lidt på afstand. Men der er det måske, at vores elever kan komme og bidrage med nogle af de her vinkler på en lidt mere naturlig måde, hvor virksomhederne føler, at de også kan spille en vigtig rolle i denne situation. Det kan være, at vores elever kan hjælpe virksomhederne med at tænke mere over grøn omstilling.

...Underviser

Både undervisere og uddannelsesledere er dog samtidig opmærksomme på, at der er grænser for, hvor langt skolen kan rykke både elevernes interesse og kompetencer samt branchen i forhold til grøn omstilling. Flere af underviserne lægger her vægt på, at eleverne kun er på skolen i meget få uger, sammenlignet med den tid, som bruges i virksomhederne. Dette betyder, at det i sidste ende vil være virksomhederne, som er afgørende for, hvorvidt eleven opnår grønne kompetencer eller ej.

Grøn omstilling i fremtiden

Ønske om et helhedsorienteret fokus på grøn omstilling på tværs af alle specialer og fag

Når underviserne og uddannelseslederne spørges til, hvordan de ser grøn omstilling være implementeret på handelsuddannelsen i fremtiden, nævner flere, at det bør være med udgangspunkt i et helhedsorienteret fokus.

Med dette mener de to grupper, at det vil have den største effekt, hvis alle fag og specialer, i højere eller lavere grad afhængigt af det enkelte fag og speciale, har et islæt af grøn omstilling. På den måde vil vigtigheden af grøn omstilling i forhold til handelsuddannede fremgå mere helstøbt, overbevisende og have den største effekt og læringsudbytte for eleverne.

Underviserne og uddannelseslederne oplever således ikke, med andre ord, at grøn omstilling blot skal implementeres i enkelte fag eller som et fag for sig selv.

En underviser i indkøb og logistik fortæller eksempelvis, at vedkommende savner "helheden":

På indkøb og logistik savner jeg også nogle gange helheden. Det starter jo i strategien. Jeg savner, at der bliver kigget på den store helhed, når vi underviser eleven. Det forsøger jeg at bygge ind i min undervisning. Der mangler noget (grøn) forretningsforståelse. Der mangler lidt den sammenhæng, når vi underviser. Vi skal hele vejen rundt.

...Underviser

Opkvalificering af undervisernes kompetencer

Både undervisere og uddannelsesledere nævner, at for at grøn omstilling kan blive implementeret ordentligt i undervisningen i fremtiden, så kræver det opkvalificering af undervisernes kompetencer. Flere nævner i forlængelse heraf, at det ikke blot vil være nok med nye materialer, om end nye materialer også vil være nødvendigt, men at opkvalificeringen vil bidrage til en forståelse for, hvad grøn omstilling indebærer i konteksten af handelsuddannelsen, og dermed en tryghed i at undervise i de nye materialer.

Ligeledes vil opkvalificering bidrage til, at flere undervisere føler sig trygge ved selv at inkorporere grøn omstilling i de eksisterende undervisningsmaterialer.

En underviser fortæller følgende i forhold til opkvalificering:

Der er meget, som er båret af de bestemte undervisere, som kommer med den konkrete viden. Meget af den viden vi har, har vi gennem pressen, og så andre undervisere, som har grøn omstilling som interessefelt. Det synes jeg, er en udfordring, at vi ikke har det, som en reel kompetence og valid data. Det er samtidig svært, når udviklingen går så hurtigt. De putter os ind i videnscentrene, men jeg stiller spørgsmålstegn ved, om vi kan løfte os selv. Når man er underviser, og så modtager andres materialer, som man ikke ved nok om, så kan jeg kun formidle, hvad der står. Jeg kan ikke folde det ud. Der har jeg behov for en reel kompetence. Vi har behov for et kompetenceløft. Og vi har brug for løbende opkvalificering, fordi der er hele tiden noget nyt.

...Underviser

Grøn omstilling i fremtiden

Grøn omstilling skal inkorporeres i målpindene for at sikre ensretning af undervisningen på tværs af undervisere

Alle hovedforløbsskoler oplever at forudsætningen for, at alle undervisere inkorporerer undervisningselementer om grøn omstilling i fremtiden er, at det skrives ind i målpindene. Det vil sige, at grøn omstilling skal inkorporeres i målpindene for at sikre ensretning af undervisningen på tværs af alle undervisere og hovedforløbsskoler.

En uddannelsesleder fortæller:

Vi har en kæmpe udfordring i forhold til, at det ikke står i målpindene. Underviserne holder sig til det, der står, de skal undervise. Hvis du er en lille smule berøringsangst over for det her, kan du faktisk med god samvittighed vende ryggen til det. Det synes jeg, er en udfordring. Det fylder for lidt i kravene i forhold til, hvor meget det fylder i debatten.

...Uddannelsesleder

I forhold til, hvordan grøn omstilling skal skrives ind i målpindene lægger underviserne vægt på, at det skal være konkrete, brugbare målpinde. Det vil sige målpinde, hvor det er defineret, hvilke undervisningselementer om grøn omstilling, der skal implementeres samt gerne eksempler.

Derudover lægger underviserne vægt på, at der gerne må være et krav til "fremtidsfokus" skrevet ind i målpindene, som omhandler, at underviserne skal orientere sig i nye materialer og emner inden for handelsområdet i forhold til grøn omstilling. Det væsentlige er her at sikre, at der ikke blot én gang implementeres undervisningselementer om grøn omstilling i undervisningen, men at der løbende følges med i udviklingen på området.

Udover at inkorporering af grøn omstilling i undervisningen vil sikre ensretning på tværs af undervisere, så vil dette også imødekomme den tidligere nævnte barriere om, at grøn omstilling kan fremstå abstrakt og uklart at arbejde med (se side 26). Det skyldes, at implementeringen af grøn omstilling i målpindene vil sikre, at det er tydeligt for underviserne, hvor og hvordan det skal inddrages i undervisningen.

Samtidig vil det også imødekomme den nævnte barriere om manglende tid (se side 27). Det skyldes, at tydeliggørelsen i målpindene af hvor grøn omstilling skal inddrages på handelsuddannelsen, vil gøre det lettere og mere overskueligt for underviserne at inddrage. Dette i modsætning til den oplevede barriere om, at det i dag i høj grad er op til den enkelte underviser selv at tænke grøn omstilling ind i det faglige indhold.

Vi har et forløb på 8 uger, så grøn omstilling kan ikke fylde meget, når vi har alle de andre målpinde. Det har stor betydning, men det kommer til at fylde lidt relativt i forhold til det andet vi skal.

...Underviser

Grøn omstilling i fremtiden

Som det sidste tema i fokusgruppeinterviewene er uddannelsesledere og undervisere på hovedforløbsskolerne blevet spurgt til, hvilke emner og områder vedrørende grøn omstilling, som de forestiller sig, at handelsuddannelsen og uddannelsens specialer vil indeholde i fremtiden. Boksene nedenfor indeholder de hyppigst nævnte emner og områder:

Eleverne skal lære mere om de produkter, som de arbejder med. Hvordan produceres de, hvordan transporteres de osv.? Og hvordan kan dette gøres grønnere?

Der er ingen tvivl om, at der i fremtiden skal arbejdes endnu mere med cirkulærforbrugstænkning og cirkulærøkonomi.

I fremtiden tror jeg, at eleverne skal lære mere om kommunikation og green washing.

Jeg ser et enormt IT-behov i fremtiden og et behov for endnu større digitale kompetencer, end hvad eleverne allerede har.

Jeg forestiller mig, at det i fremtiden vil være en del af uddannelsen at lære eleverne at udregne CO₂-aftryk eller på anden måde CO₂-konsekvensberegne.

Jeg ser den fremtidige handelselev for mig, som en der har forståelse for hele forsyningskæden og kan formå at forholde sig kritisk til denne ift. grøn omstilling.

Handelseleverne skal blive endnu stærkere til at håndtere data og kunne dokumentere grønne arbejdsgange.

Kontakt

Rapporten er udarbejdet af Moos-Bjerre A/S
Telefon: **3311 1101**
Vartov, Farvergade 27L, 1463 København K
2022

Henvendelser angående rapporten kan rettes til:
Michael Moos-Bjerre
Telefon: **2624 6806**
e-mail: **michael@moos-bjerre.dk**